

آیین شینتو: باورهای ملی در جایگاه دین

علی فرح بخش

محققان بر این باورند که مرحله‌ی اسکان انسان در ژاپن به دوره پلیستوسن نهایی و پیش از کاربرد سفال باز می‌گردد. نخستین فرهنگ ژاپن از دوران میان سنگی^(۱) و متعلق به سه هزار سال پیش از میلاد است. این تمدن به نام "جومون"^(۲) خوانده شده است که از واژه ژاپنی (نقش ریسمانی) مشتق شده و مقصود سفالی است که با چرخ پرداخته نشده باشد. مردم جومون از جنگ افزار سنگی بهره می‌گرفتند و در گودال‌هایی می‌زیستند که نوع خاص آن در چین کهن هم بوده است. این قوم همچنین کلبه‌هایی نیز می‌ساختند که به شکل مستطیل یا سه گوش بود، با سقف‌هایی شیب دار. تمدن بعدی به فاصله ای بسیار دور پیدا شده است، میان ۳۰۰ تا ۱۰۰ سال پیش از میلاد. این تمدن به "ایوئی"^(۳) معروف شده است. در اواسط این دوره سراسر منطقه غرب و نیمی از ژاپن متکی بر اقتصاد زراعی بود. با گسترش دامنه کشت و فراهم آمدن ذخایر غذایی بیشتر، جوامع متمرکزتر شده و تکنولوژی رو به پیشرفت نهاد. ابداع چرخ سفالگری، بافندگی بومی، صنعت ذوب و ترکیب فلزات و... از دستاوردهای این دوران بود. در این عصر ناقوس‌های مفرغی بسیار زیبا و ارزشمندی ساخته شده که بر روی آنها نقوشی از حیوانات و شکار حیوانات مشهود است و احتمالاً در مراسم آیینی تمنای صید کاربرد داشته‌اند. در این دوران باورهای مذهبی جوامع، انسجام بیشتری یافته و آیین‌های پرستش ارواح به صورت متمرکزتری انجام می‌گرفت. سده چهارم میلادی، ژاپن به مرحله پیش تاریخی یا آستانه تاریخ پا نهاد و این دوره با تاسیس دربار امپراتوری آرا^(۴) در ۷۱۰ میلادی پیوند یافت. از آن پس (بعد از قرن چهارم میلادی) ژاپن با مرادفات رو به رشد با چین، به پیشرفت‌ها و دستاوردهای سریع‌رو کامل تری دست یافت. در حدود سده ششم میلادی، ژاپنی‌ها خط چینی را پذیرفته و با تغییراتی آن را با زبان ژاپنی سازگار ساختند. در این میان فرهنگ و هنر چین به ژاپن راه یافت، هر چند که نبوغ ژاپنی‌ها آن را به شکلی تغییر داد که گویی برآمده از خود ژاپن است. ریشه نژاد مردمان ژاپن احتمالاً از سه نژاد مختلف تشکیل یافته است. یک نژاد بومی به نام آینو^(۵) که از گذشته بر جای مانده‌اند و امروزه تعداد آنان محدود است و دو نژاد که از خارج به ژاپن راه یافتند؛ نژاد مغولی که از شمال چین و یا شاید شرق سیبری به ژاپن مهاجرت کرده باشند و دیگری نژادی چینی تبار که از جنوب چین و یا جنوب شرق آسیا به ژاپن کوچ کردند. زمان کوچ این دو نژاد هنوز به وضوح مشخص نیست. در مورد نژاد آینو نیز گروهی از محققین بر این باورند که احتمالاً این نژاد از آسیای میانه و یا شاید سیبری بوده است. در هر حال هنوز ریشه‌های نژادی مردمان ژاپن به روشنی مشخص نیست.

آیین شینتو بیشتر یک باور کهن است تا یک دین منسجم و سازمان یافته؛ هر چند که در دوره‌های معاصر، بسیاری کوشیدند تا این آیین باستانی را به صورت دین در یک چارچوب رسمی قرار دهند. شینتو، شکل پیشرفته آئیمیسیم باستانی ژاپن بوده و شاید بتوان گفت پایه‌های آن از خالص‌ترین و بکرترین باورهای کهن جهان است

آیین شینتو^(۱) بیشتر یک باور کهن است تا یک دین منسجم و سازمان یافته؛ هر چند که در دوره‌های معاصر، بسیاری کوشیدند تا این آیین باستانی را به صورت دین در یک چارچوب رسمی قرار دهند. شینتو، شکل پیشرفته آئیمیسیم^(۲) باستانی ژاپن بوده و شاید بتوان گفت پایه‌های آن از خالص‌ترین و بکرترین باورهای کهن جهان است، زیرا مجمع الجزایر ژاپن به علت موقعیت جغرافیایی خاص خود، کمترین نفوذ باورهای بیگانه را داشتند. در این میان حرکت فرهنگ سنت‌ها و باور چینیان به ژاپن را -چه به طور مستقیم و چه از طریق کره- نمی‌توان انکار کرد. برای شناسایی و نفوذ به ساختار شینتو، شناخت تاریخ و دیرینه سرزمین آفتاب تابان امری است لازم، زیرا این آیین باستانی از ذهنیت کهن ژاپنی‌ها برخاسته است. در راستای نیل به این هدف، ابتدا به بوم‌شناسی این سرزمین شگفت‌پرداخته و پس از آن به سیر تکاملی آئیمیسیم آغازین و شکل‌گیری و تکامل شینتو خواهیم پرداخت.

بوم‌شناسی ژاپن

ژاپن (نیهون^(۳)) سرزمین آفتاب تابان (متشکل از مجمع‌الجزایری است در انتها الیه خاور دور. جزیره ای بودن این سرزمین، هزاران سال این منطقه را در انزوا قرار داد. فاصله طبیعی ژاپن از چین و جزیره ای بودن آن برای ساکنان ژاپن احساس امنیت را به همراه داشت و از سوی دیگر، مردمان آن را به بهره‌برداری از دریا تشویق می‌کرد. موقعیت جغرافیایی این سرزمین به گونه ای است که کشاورزی و دامداری در آن با مشکل مواجه بوده، از این رو قبایل ابتدایی بیشتر به شکار پرنده‌گان و حیوانات و صید موجودات دریایی اشتغال داشتند. از نظر جغرافیایی ژاپن کشوری است که به سبب پراکندگی جزایر آن و هم چنین کوه‌های متعدد، برای ایجاد دولت‌های کوچک مناسب بود تا یک قلمرو متحد. بقایای حیوانات عصر یخبندان در ژاپن گویای آن است که جزایر ژاپن به هنگام یخبندان‌های بزرگ و پایین بودن سطح دریاها با یکدیگر و سرزمین‌های مجاور مربوط و این کشور بخشی از آسیا بود. تا کنون سند معتبری که نشان اسکان انسان در دوره "پلیستوسن"^(۴) (میان ۶۵۰۰۰ ح ۶۵۰۰ سال پیش) در ژاپن باشد در دسترس نیست. کهن‌ترین آثار مشخص نیز محدود به سنگ ابزارها و وسایلی است که تاریخ آنها به اواخر عصر پلیستوسن نهایی (ح ۴۰ تا ۵۰۰۰۰ سال پیش) مربوط می‌شود. در حدود ۱۳۰۰۰ سال پیش از میلاد صنایع ابزار سازی ژاپن با کاربرد فن ساختن ابزارهای دو وجهی مورد کاربرد، به اشکال قرینه ای و برای استفاده پیکان و سنان تیر و نیزه غنی شد و از برخی از این ابزارهای غیر قرینه ای نیز به عنوان کارد استفاده می‌شد. طبق دستاوردهای باستان‌شناسی،

آئیمیسیم آغازین

آئیمیسیم از باورهای باستانی جهان است. باور آئیمیسیم بر پایه اعتقاد به ارواح و نیروهای فوق طبیعی استوار می باشد که این نیروهای نیرومند در حیوانات، جانداران و عناصر بی جان تجلی می یابند. از این رو ارتباط اصولی با محیط، سبب می شود تا این نیروهای فراطبیعی، در راستای امداد و تکامل بشر، مورد استفاده قرار گیرند. شکل پیشرفته این ارواح و نیروها با گذشت زمان به صورت الهه ها و خدایان مبدل گشت. مردمان ژاپن نیز در ابتدا به چنین باورهایی گرایش یافتند. این که آیا اعتقاد به چنین ذهنیتی، از خارج از مرزهای ژاپن به سکنه باستانی این سرزمین القاء شده و یا چنین باوری توسط خود آنان خلق شده است به وضوح مشخص نیست. ژاپن سرزمینی است که به دلیل موقعیت جغرافیایی خود، دارای پدیده های طبیعی مخربی چون زلزله و طوفان است. بشر همواره در گذار تاریخ به مقابله با چنین پدیده هایی برخاسته و این مقابله هرگز نمی توانسته از طریق مبارزه صورت گیرد. برای تقابل با چنین نیروهای عظیمی، تنها نیروهای فوق طبیعی، دستگیر بشر بودند. در دوره "جومون"، عقاید آئیمیسیمی وجود داشت که در دوره یائوئی این باور رفته رفته در پرستش و نکوداشت نیاکان منحل شد. ارواح فوق طبیعی و نیرومند نیز به صورتی متمرکز تر مورد توجه قرار گرفته و به صورت شبه خدایان مورد پرستش و احترام واقع شدند. آیین های تطهیر، غیبگویی و طالع بینی نیز منسجم تر شده و مکملی بر پرستش شبه خدایان بودند. این احتمال بسیار زیاد است که چنین باورهایی از چین و کره به ژاپن راه یافته است. در هر حال با تلفیق چنین عقایدی، پایه ها و بن مایه های مکتب شینتو به مرور شکل گرفت؛ از این رو زمان یا تاریخ معینی برای زایش شینتو وجود ندارد، زیرا شکل گیری ساختار و باور شینتو سیری طولانی و فاقد مرز بندی را طی نموده است.

بنیادهای شینتو

واژه شینتو لفظی چینی الاصل است که در زمانهای بسیار آغازین متداول نبود، هر چند که نسبتاً کهن است. شینتو مرکب از دو واژه نگاره است، یکی شین که معادلی است برای اصطلاح بومی کامی^(۱۳۰) و دیگری "تو"^(۱۳۱) یا "تو" که از واژه ی چینی "دائو"^(۱۳۲) یا "تائو"^(۱۳۳) به معنای راه اتخاذ شده و معادلی است برای اصطلاح میچی^(۱۳۴). پس در حقیقت نام این آیین کامی نو میچی^(۱۳۵) بوده، به معنای راه کامی. کامی نیرو و عنصر مورد پرستش در آیین شینتو است. بسیاری سعی دارند که این واژه را معادلی برای کلمه خدا، خداگونه الهه و... قرار دهند. کامی ها بسیار فراوان اند و شکل انسجام یافته و متمرکز ارواح و نیروهای مورد باور در آئیمیسیم آغازین هستند. باور و پرستش کامی ها دارای دو بعد شخصی و اجتماعی است. باور جمعی و اجتماعی کامی باعث بسط آگاهی در روابط بین فردی مردمان ژاپن بوده است. این اتصال شاید در دیگر باورها نیز وجود داشته باشد، اما این بسط آگاهی با امتدادی به طبیعت و حتی فضای زیست ساختگی بشر، پیوند یافته است. تمرکز این باور ملی، دایره ای به وسعت ژاپن بوده که نقطه مرکزی آن امپراتور است. از این روست که مردمان ژاپن نسبت به تمام وطن بسیار متعصب اند و به امپراتور به دید یک نماد ملی می نگرند که سمبلی است از تمامی ژاپن؛ سمبلی که یاد آور و حافظ نبای

کهن و همبستگی ملی است. شینتو بر خلاف بسیاری از ادیان دیگر، کتاب مقدسی ندارد. با این همه کهن نامه های خاصی وجود دارند که معتبر به شمار می آیند و بنیاد تاریخی و معنوی شینتو دانسته می شوند. نخستین کهن نامه با نام کوچی کی^(۱۳۶) (گزارش امور کهن) به فرمان امپراتوری تألیف شد و حاوی اساطیر و تاریخ آغازین مردم ژاپن است. این سند کهن ترین گزارش تاریخی ژاپنی موجود می باشد که تاریخ آن ۷۱۲ میلادی است. کوچی کی گزارشی از وقایع را تا سال ۶۲۸ است. دومین سند "نیهون گی"^(۱۳۷) یا "نیهون شوکی"^(۱۳۸) (گاه نگاره های ژاپن)، هشت سال بد از کوچی کی پدید آمد و گزارش هایی تا سال ۶۹۷ را در بر دارد. این کتاب ها حاوی تنها گزارش های کهن

با ورود و استقرار مسیحیت، باورهای

شینتویی کمرنگ تر شد. تحولات

اقتصادی و پیشروی ژاپن به سوی

تکنولوژی جهانی، باورهای مذهبی

را دگرگون ساخت، اما ریشه های

باور ژاپنی هنوز از میان نرفته است.

شینتو قبل از آن که یک دین باشد،

باور، تاریخ، هویت، اصالت و شرافت

ملی مردمان ژاپن است، هر چند که

مسائل سیاسی و نیز مسائل اقتصادی

و اجتماعی از قبیل تحرک فزاینده

جامعه، کوچ کردن از روستاها به

شهرهای بزرگ، صنعتی شدن و

تغییرات بنیادی اجتماعی اکنون

شینتو را با چیزی رو به رو می کند که

ممکن است بزرگ ترین چالش آن

تاکون باشد

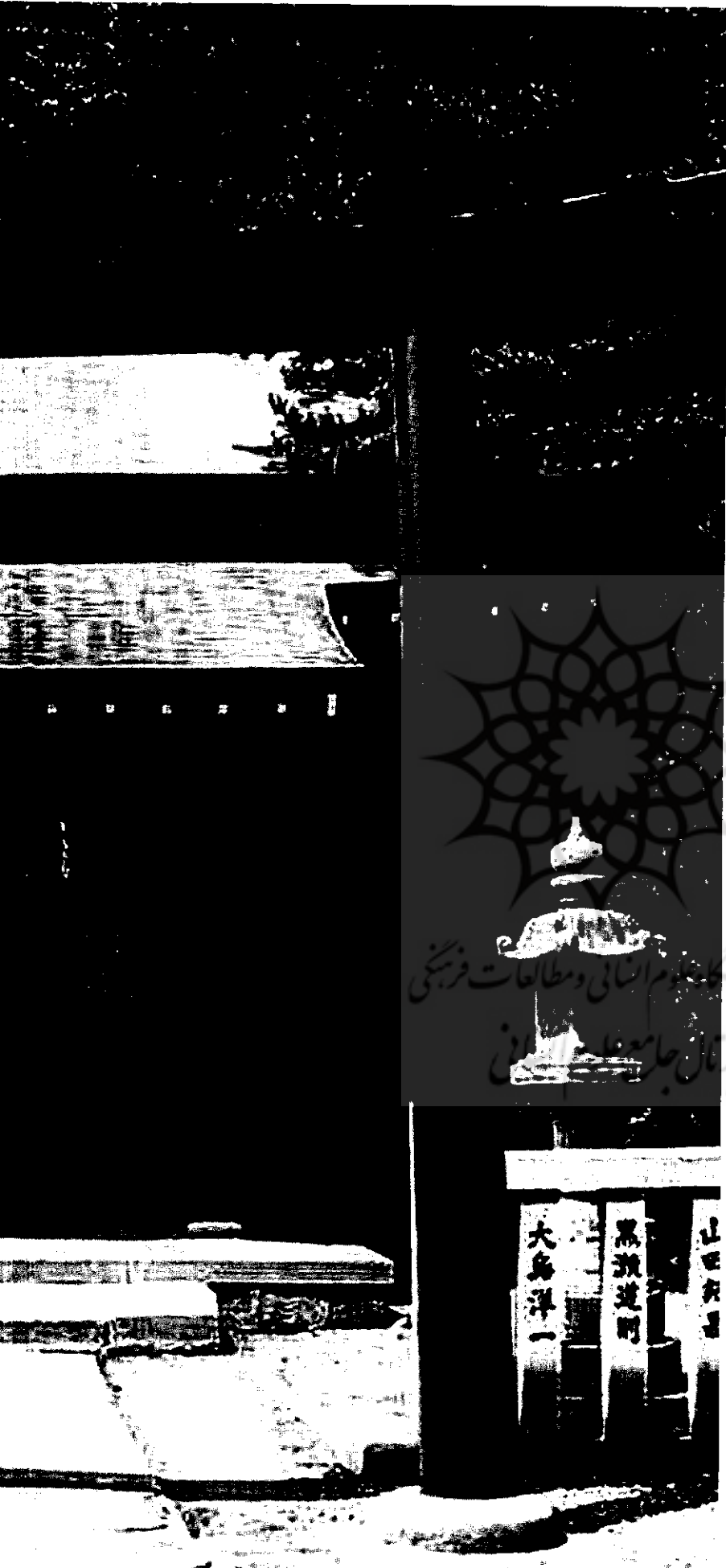
موجود از خاندان امپراتوری و چندین دودمانی هستند که ملت ژاپن را شکل دادند. کوجوشویی^(۱۳۹) (خوشه چینی هایی از داستان های کهن)، "انگی شیکی"^(۱۴۰) (قوانین مشروح دوره انگی) و "کوجی کی"^(۱۴۱) (گاه نگاره های وقایع کهن) نیز از منابع اولیه اطلاعات هستند. کوجوشویی در ۸۰۷ نوشته شده و تا حدودی به اطلاعات ما در مورد شینتوی آغازین می افزاید. انگی شیکی در ۹۲۷ منتشر شد و منبع اصلی اطلاعات درباره شینتوی آغازین، دعاها، مراسم، آیین ها و شیوه اداره امور خدایی است. کوجی کی نیز کتاب بسیار کهن و ارزشمندی می باشد که بیشتر حاوی چیزهایی است که در کوجی کی و نیهون گی نوشته شده، اما باید تأکید شود که هیچ یک از کتب ذکر شده، کتاب مقدس، در معنای مسیحی و اسلامی این اصطلاح به شمار نمی آیند. آنها در اصل گزارش های تاریخی هستند که علاوه بر فایده سیاسی یا دودمانی، شکل های کهن دین کامی را در بردارند.

سیر تاریخی شینتو

پیرامون دوره های جومون و یائوئی که تاریخ آن را بسیار گوناگون و مختلف ذکر کرده اند مختصر شرحی به میان آمد. دوره کوفون^(۱۴۲) (۳۰۰ تا ۷۱۰ میلادی) دوره ای بود که به پیدایش ژاپن به مثابه یک ملت انجامید. در این دوره بود که اولین و مهم ترین ایزدکده های سنت اصلی شینتو یعنی ایزدکده "آیسه"^(۱۴۳) و ایزدکده "ایزومو"^(۱۴۴) پدید آمدند. به رسمیت شناختن آیین بودا در حدود ۵۳۸ و سپس توسعه سریع آن باعث نظام مندی شینتو شد. هرچند که آیین بودا و شینتو کما بیش با یکدیگر تلفیق یافتند اما بسیاری بر آن شدند تا باورهای کهن را از آیین های وارد شده به ژاپن مجزا سازند از این رو آیین شینتو به عنوان یک باور و نماد کهن، شکل نظام مندتری به خود گرفت. از سوی دیگر نمو آیین کنفوسیوس^(۱۴۵) که پیش تر از آیین بودا به ژاپن راه یافته بود، عنصر خارجی دیگری بود که باید مورد کنترل قرار می گرفت. در طی دوره های "نارا"^(۱۴۶) (۷۱۰ تا ۷۹۴ م) و "هی آن"^(۱۴۷) (۷۹۴ تا ۱۱۸۵ م) نظام شینتو متبلور شد و از آن پس با دیگر نظام های دینی و فلسفی آسیا برهمکنش مداوم و پویا داشت. این برهمکنشی، که در تمام سطوح توسعه یافت و در بیش تر تاریخ ژاپن مکاتب تلفیقی و نیز کیش های مختلفی را به وجود آورد، در دوره ادو^(۱۴۸) (۱۶۰۰ تا ۱۸۶۸ م) واکنشی پدید آورد که سرانجام به نوزایی شینتو به مثابه راه باستانی انجامید، با این فرض که هیچ یک از تأثیرات بیگانه در آن وجود ندارد. این روند آیین شینتو را در پایان قرن نوزدهم، با حرکت ها و جنبش های میهن پرستانه بسیاری از ژاپنی ها به دین دولتی تبدیل کرد، هر چند این امر در سال ۱۹۴۵ بر چیده شد و شینتو دوباره دینی در میان دین های دیگر ژاپن به شمار آمد.

اسطوره شناسی (تجلی کامی ها)

ژاپن سرزمینی است آکنده از افسانه ها و اسطوره ها. اسطوبری که جزء لاینفک فرهنگ باستانی این کشور می باشند. بسیاری از این اساطیر، کامی های پر تعداد شینتو را شامل می شود که در گزارشات گوناگون پیرامون آنها روایاتی ذکر شده است (تعداد این کامی ها به هشت میلیون می رسد). بر اساس کوچی کی، در آغاز کامی مرکز آسمان (آمه - نو - مینا کا - نوشی - نو کامی^(۱۴۹)) و پس از او کامی های تولد و رشد (تاکا - می مو سو بی - نو میکو تو^(۱۵۰)) و کامی - موسوبی - نو - میکوتو^(۱۵۱) پدید آمد. اما اساطیر ژاپنی در حقیقت با پیدایش زوج آفریننده یعنی "آیزناگی - نو - میکوتو"^(۱۵۲) و "آیزانامی - نو - میکو تو"^(۱۵۳)، آغاز می شود. این دو که از دشت بلند آسمان پایین آمدند، هشت جزیره بزرگ را پدید آوردند، یعنی ژاپن و هر چه هست را، از جمله بسیاری از کامی ها را. از این میان سه کامی جلیل تر از همه بودند. اولی خدایانوی خورشید (آما - ته راسو - تو - میکامی^(۱۵۴)) که کامی دشت بلند آسمان است؛ دومی برادرش (سوسا - نو - تو - نو - میکوتو^(۱۵۵)) که موکل زمین بود؛ و سومی خدایانوی ماه (تسوکی - یومی - نو - میکوتو^(۱۵۶)) که کامی قلمرو تاریکی بود، اما بر اساس کوچی کی، این برادر چنان بد رفتار و ستمگر شد که خدا بانو خورشید به خشم آمد و در غاری آسمانی پنهان شد. پس، تاریکی آسمان ها و زمین را فرا گرفت. کامی های آسمانی که از این تغییر اوضاع حیرت زده بودند، برنامه سرگرم کننده ای شامل رقص ترتیب دادند و او را از غار بیرون آوردند و در نتیجه روشنایی به جهان بازگشت.

برادر را برای این خطا به جهان پست تر تبعید کردند که آنجا به خاطر رفتار خویش به لطف کامی های دیگر بازگشت و یکی از اخلاف او، یعنی کامی ایزومو^(۳۶۲) (توکونی - نوشی - نو - کامی^(۳۶۳)) کامی بسیار نکوکاری شد که بر هشت جزیره بزرگ فرمان می راند و برای مردم برکت می آورد. بعدها به نوه خدا بانوی خورشید، یعنی نینی گی - نو - میکوتو^(۳۶۴) فرمان دادند که فرود آید و بر زاین فرمان روایی کند. برای نمادینه کردن قدرت او سه گنج خدایی به او دادند: یک آینه، یک شمشیر و یک رشته گوهر. هم چنین کامی هایی هم که در برنامه های تفریحی بیرون غار آسمانی شرکت داشتند، همسفر او بودند. اما برای به انجام رساندن مأموریت اش می بایست با کامی ایزومو گفت و گو کند. کامی ایزومو پس از کمی بحث پذیرفت که جهان مرئی را به او بسپارد اما جهان نامرئی را خود در اختیار داشته باشد. آن گاه کامی ایزومو عهد کرد که حافظ نوه آسمانی باشد. نتیجه ی نینی گی - نو - میکوتو یعنی "امپراتور جیمو"^(۳۶۵) اولین فرمانروای انسانی زاین شد. این در شکل بسیار ساده اش اسطوره ای بنیادی است که برای زاینی های آغازین، روشنگر خاستگاه و بنیاد ساختار اجتماعی شان می باشد، بنیادی که معتقدان به شینتو، زندگی امروز خود را امتداد آن می دانند، هر چند که این روایات در متون کهن متفاوت نقل شده است. داستانهای زایش و تجلی کامی ها بسیار زیاد و متنوع است. در این میان اسطوره ها و افسانه های دیگری نیز شکل گرفتند. با تلفیق آیین بودا و شینتو، اساطیر جدیدی متجلی شد. اساطیری که از هر دو منبع شینتویسیم و بودیسم نشأت یافته بودند.

انواع شینتو

آیین شینتو باستانی اساساً دارای انشعابات و فرقه های گوناگون نبوده، بلکه در سیر تاریخی خود، بنا بر موقعیت های گوناگون به شکل های مختلفی تجلی یافته است. در حالت کلی شش نوع شینتو وجود داشته و دارد که همگی اجزای تشکیل دهنده شینتوی واحدند. انواع شینتو عبارتند از: شینتوی عامیانه؛ شینتویی که کمتر از همه ملموس است شینتوی عامیانه است. کامی پرستی، عمیقاً ریشه در زندگی روزمره مردم دارد. بسیاری از تصورات و رسوم مربوط به آن در زمان های آغازین، در طی قرون به روش های عامیانه سازمان نیافته حفظ شده است. این ها به همراه بسیاری از آنچه که خاستگاه بیگانه دارد، شینتوی عامیانه یا دین مردمی نامیده می شود. شینتوی خانگی؛ شینتوی خانگی به آداب دینی ای اطلاق می شود که در محراب خانگی شینتو متمرکز است. شینتوی فرقه ای؛ شینتوی فرقه ای مرکب از تعدادی گروه های ناهمگن است که حکومت "می جی"^(۳۶۶) (۱۸۶۸ تا ۱۹۴۲) در ارتباط با ملی کردن ایزدکده ها و تأکید بر پرستش ایزدکده ای به عنوان کیش دولتی، آنها را تحت نظارت یک اداره ی دولتی مجزا قرار داد. در نتیجه بیشتر گروه های اصلی، هیئت های دینی مستقل شده و رسماً با عنوان شینتوی فرقه ای طبقه بندی شدند. در دوران پیش از جنگ سیزده فرقه از این دست وجود داشت. شینتوی دربار امپراتور؛ شینتوی دربار امپراتور نامی است که به آیین های دینی ای که در سه ایزدکده در محوطه قصر برگزار می شود و منحصرأ برای استفاده خاندان امپراتوری اند و چند امر مرتبط دیگر، داده شده است. در سال های قدیم مسئولیت مراسم شینتو که در دربار برگزار می شد

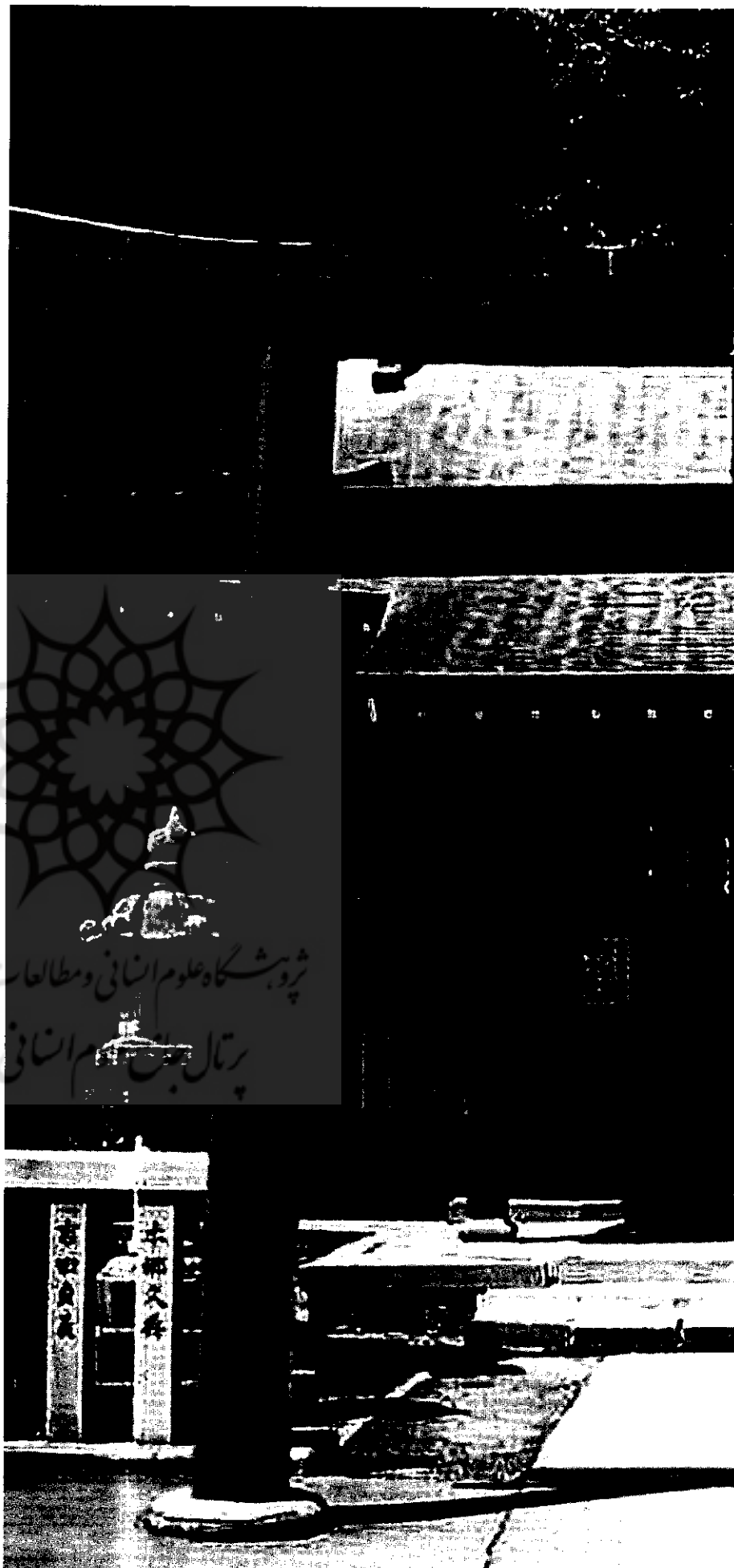
در دست خاندان‌های "ناکاتومی" (۲۱۱) و "ایمبه" (۲۲) بود که هر یک آداب سنتی ای را که اجرا می‌کردند به اخلاقشان منتقل می‌کردند. امروزه دیگر نظام موروثی وجود ندارد، اما مراسمی که در ایزدکده‌های قصر برگزار می‌شود تقریباً همان آیین‌هایی هستند که در قانون ۱۹۰۸ مراسم امپراتوری منظور شده است. قدیمی‌ترین و رایج‌ترین نوع دین کامی، شینتوی ایزدکده‌ای است. تاریخ ایزدکده‌ها به زمان‌های بسیار کهن بازمی‌گردد. حتی پیش از سپیده دم تاریخ، در ژاپن، ایزدکده‌ها وجود داشتند. در طی قرون همان‌طور که طوایف در سراسر طول و عرض سرزمین گسترش می‌یافتند، تعداد ایزدکده‌ها به تدریج افزایش یافت. پس از بازگشت می‌جی، ایزدکده‌ها ملی شدند و به شکلی سازمان یافتند که به نظام ایزدکده‌ها مشهور شد. شینتوی دولتی؛ شینتوی دربار امپراتور و شینتوی ایزدکده‌ای، به همراه اندیشه‌های مشخص معینی که در ارتباط با خاستگاه‌ها و تاریخ ژاپنی‌ها بود، آن‌چه را تشکیل دادند که پیش از آن به شینتوی دولتی معروف بود. این شینتو هنگامی که ایزدکده‌ها حمایت و تأیید رسمی حکومت را از دست دادند، از میان رفت.

شینتو و آیین بودا

با ورود آیین بودا به ژاپن در قرن ششم، باورهای ژاپنی به مرور تغییر یافت و آمیزه‌ای شد از باورهای کهن و اصول آیینی بودا. هر چند که بوداییت دیر مورد پذیرش مردمان ژاپن قرار گرفت اما پیشرفت‌های بسیاری نمود. این مکتب از نیمه‌های دوره "هی آن" به بعد با آیین شینتو همپوشی انجام داده و تداخل یافت. این پیوند به "شینتو تسو شوگو" (۲۳۱) یا همپوشی و آمیزش ادیان شینتو و بودا معروف است. بی‌گمان این رویداد تا حدود زیادی نتیجه آن بود که فرقه‌های بودایی "تندایی" (۲۳۲) و "شینگون" (۲۳۱) تا این زمان کاملاً مستقر شده و شروع به گنجانیدن خدایان شینتو در شعایر خود کرده بودند. در دوره "نارا"، کامی‌های شینتو پاسبان ارکان بودایی گمان می‌رفتند و به آنان القاب بودایی اهدا می‌شد. گروهی از خدایان و الهه‌های بودایی نیز به کامی تبدیل شدند. البته در این میان گاه اختلافاتی نیز پدید می‌آمد، اما در حالت کلی آیین بودا و شینتو هم‌آغوشی نسبتاً مسالمت‌آمیزی داشتند. در سال ۱۸۶۸، وطن پرستان و معتقدان به باورهای کهن، موفق شدند تا دین شینتو را به صورتی مستقل و رسمی از دیگر آیین‌ها و باورها جدا نمایند و جدایی شینتو از دین بودا یا شینتو تسویوتوری (۲۳۳) ظهور کرد.

دیرها و ایزدکده‌ها

همانگونه که ذکر شد شینتوی ایزدکده‌ای، قدیمی‌ترین و رایج‌ترین نوع دین کامی است. ایزدکده‌ها و دیرهای شینتو دارای دیرینه‌ای کهن هستند. محل ساخت این اماکن مقدس بر اساس استفاده از فضای خالی و مناسب این کار صورت نمی‌گرفت بلکه محل‌های طبیعی و اماکنی که کامی در آن جلوه‌گر شده بود به ایزدکده تبدیل می‌شد. ورودی و مدخل دیرهای شینتو "توری" (۲۳۴) نام دارد که امروزه به نوعی سمبل شینتو نیز محسوب می‌شود. بیش از بیست نوع مختلف توری‌یی وجود دارد که بیشتر آنها نامشان را از ایزدکده‌هایی گرفته‌اند که به آنها وابسته‌اند. یک معبد ممکن است یک یا چند توری‌یی داشته باشد که زائران برای ورود به معبد از زیر آن عبور می‌کنند. علاوه بر توری‌یی‌ها، معابد بزرگ گاه دارای دروازه‌هایی نیز

هستند. جلده یا راهی که به یک ایزدکده منتهی می شود "سانتو" (۳۸) نام دارد. از نظر فنی راه ورودی یا ساندو، راهی است که از اولین توری یی به خدای خانه و ساختمان اصلی دیر می رسد اما در تناول عمومی حتی جاده های عمومی ای که به ایزدکده منتهی می شود نیز ممکن است، چنین نامیده شود. در فضای داخلی ایزدکده ها ممکن است یک یا چند درخت "ساکاکی" (۳۹) دیده شود که درخت مقدس آیین شینتو به حساب می آید. ایزدکده ها دارای یک یا چند ساختمان اصلی و تعدادی ساختمان فرعی هستند. بناهای اصلی یا خدای خانه ها، محل فرضی اقامت کامی منسوب به آن دیر هستند. در این ساختمان ها نمادها، تمثال ها و وسایل نیایش وجود دارد. معماری ایزدکده سبک های گوناگون بسیاری را نشان می دهد که در بیشتر موارد بازتابی از عصر و تا حدودی محلی است که ایزدکده های معینی پدید آمدند و گاهی دوره های تاریخی که این ایزدکده ها پشت سر گذاشته اند است. بسیاری از بناهای ایزدکده تأثیر نفوذ قاره ای را نشان می دهند، اما دو نوع ژاپنی نسبتاً خاص وجود دارد که بسیار کهن اند و عموماً آنها را خاص شینتو می دانند. یکی سبک "شین می" (۴۰).

(در لغت به معنای درخشش خدایی) است که بهترین نمودگار آن ایزدکده ی بزرگ ایسه است. این نوع، به تنی چن کون گن (۴۱) نیز شهرت دارد که در لغت به معنی خاستگاه آسمان - زمین است. سبک دیگر "تای شا" (۴۲) است که مظهر آن ایزدکده بزرگ "ایزومو" (۴۳) می باشد. ایزدکده ایسه در میان ایزدکده های این کشور منحصر به فرد است. کامی اصلی آن، خدا یانوی خورشید، در آغاز کامی نگهبان خاندان "یاماتو" (۴۴) بود که خاندان امپراتوری از آن پدید آمد و در سراسر تاریخ ژاپن بر این کشور فرمان راند. با صعود خاندان یاماتو به فرمانروایی بر تمام کشور، این ایزدکده به یک

معنا ایزدکده نگهبان ملت شد. عموماً ایزدکده بزرگ ایسه را در رأس همه ایزدکده ها می دانند؛ آن جا پرستش، چیزی بیش از بیان ایمان به کامی آن است. این پرستش، والاترین تجلی احترام به امپراتور و به تمام چیزهایی است که در فرهنگ و تاریخ و دانستگی نژادی و مردم ژاپن بهترین است. امروزه در ژاپن حدوداً هشتاد هزار ایزد کده شینتو وجود دارد.

مراسم و آیین ها

آیین شینتو در آغاز آداب و رسومی بسیار ساده داشت، به همین علت نیاز به ساختن معابد نداشت و مراسم مذهبی را در محیط های طبیعی و برای مثال زیر درخت ساکاکی بر پا می کردند. پس از شکل گیری دیرها، مراسم مذهبی ایزدکده ای توسط کاهنان مذهبی صورت می گرفت که امروزه نیز مشهود است. مراسم بیشتر با رقص هایی به نام "کاکورا" (۴۵) همراه است که کاهنه هایی جوان ملقب به میکو (۴۶) آن را به نمایش می گذارند. مراسم و آیین های شینتو دارای گستردگی زیادی هستند اما در حالت کلی خدمت به کامی و مشارکت و یکدلی با آن، برای زدودن رنج ها و حرکت به سوی نیکیختی و آرامش، اساس عبادت در شینتو محسوب می شود. تمام مراسم به جز پرستش ساده ای که فرد در مقابل ایزدکده انجام می دهد، چهار رکن را شامل می شود: تطهیر (هارایی) (۴۷)، تقدیم هدایا (شین سن) (۴۸)، دعا (نور ییتو) (۴۹) و یک ضیافت نمادین (ناتواری) (۵۰). مراسم ایزدکده ای دارای پیچیدگی های بسیاری است که در اعیاد و زمان های مختلف روندهای ویژه ای دارد. مراسم نیایش خانگی عموماً در مقابل یک قفسه به نام کامی دانا (۵۱) صورت می گیرد. در این قفسه مدل کوچکی از ایزد کده را قرار می دهند و جلوی آن اغلب آینه ای کوچک هست که در دو طرف آن ممکن است فانوس های کوچک و یک شاخه ساکاکی باشد. در عین حال معمولاً در بالا و به

طول قفسه، ریسمان حصیری با آویزهای کوچک کاغذی کشیده اند. اندازه و کیفیت کامی دانا بستگی به توانایی مالی و ایمان پرستنده دارد. جشن ها و مراسم مختلفی در ایزدکده های شینتو مانند مراسم ازدواج، اعیاد گوناگون، سالگردها و ... برگزار می شود.

شینتو بیستم در عصر معاصر

در دسامبر ۱۹۴۵ فرمان شینتو صادر شد، که دین و دولت را از یکدیگر جدا و آزادی مذهبی را در ژاپن تضمین کرد. در روز آغاز سال ۱۹۴۶ امپراتور "هیروهیتو" با صدور بیانیه ای موسوم به اعلامیه بشریت، این افسانه را که او یک کامی زنده است تکذیب کرد. در دوم فوریه ۱۹۴۶ "اسکاپ"، هیئت شینتو را منحل کرد و عمر شینتوی دولتی را پس از هشتاد سال پایان داد. آزادی مذهبی ایجاد شده پس از این رویداد انبوهی از جنبش های دینی را پدید آورد. این افزایش فرقه های جدید، در دوره ای که نامش را (ساعات ازدحام خدایان) گذاشته اند، تا دهه ۱۹۵۰ ادامه یافت. در سال ۱۹۵۶، هشتاد هزار ایزدکده از حدود یکصد و ده هزار ایزدکده شینتو، ائتلافی به نام اتحایه معابد شینتو (۵۲) را به ریاست معبد ایسه تشکیل دادند تا شینتو را بر جا بماند. با ورود و استقرار مسیحیت، باورهای شینتویی کم رنگ تر شد. تحولات اقتصادی و پیشروی ژاپن به سوی تکنولوژی جهانی، باورهای مذهبی را دگرگون ساخت اما ریشه های باور ژاپنی هنوز از میان نرفته است. شینتو قیل از آن که یک دین باشد، باور، تاریخ، هویت، اصالت و شرافت ملی مردمان ژاپن است. هر چند که مسائل سیاسی و نیز مسائل اقتصادی و اجتماعی از قبیل تحرک فزاینده جامعه، کوچ کردن از روستاها به شهرهای بزرگ، صنعتی شدن و تغییرات بنیادی اجتماعی اکنون، شینتو را با چیزی رو به رو می کند که ممکن است بزرگ ترین چالش آن تاکنون باشد.

منابع و ارجاعات:

- ۱- مور، چانز، جان ژاپنی، ترجمه ع. پاشایی، نشر نگاه معاصر، ۱۳۸۱
- ۲- نونو، سوکیو، شین تو؛ راه کامی، ترجمه نسترن پاشایی، نشر نگاه معاصر، ۱۳۸۲
- ۳- پیگوت، ژولیت، اساطیر ژاپن، ترجمه باجلال فرخی، ۱۳۷۲
- ۴- کلارک، گراهام، جهان پیش از تاریخ از دیگهای نو، گروه مترجمان، نشر دنیای مادر، ۱۳۷۹
- ۵- گر، جوزف، حکمت ادیان، ترجمه محمد حجازی، نشر کتابخانه ابن سینا، ۱۳۳۷
- ۶- مرتون، اسکات، تاریخ و فرهنگ ژاپن، ترجمه مسعود رجب نیا، انتشارات امیر کبیر، ۱۳۶۴
- ۷- مقدس، ترجمه دکتر احسان، کوچیکی، انتشارات نیروانا، ۱۳۸۰
- ۸- نستوخ، میخانیل، مبدا، نوادهای انسان، ترجمه د. مشکین پور و ف. نعیم، نشر اندیشه، ۱۳۵۸
- ۹- یوسا، میچیکو، دنیاهای ژاپنی، ترجمه حسن افشار، نشر مرکز، ۱۳۸۲
- 10- androphile.org
- 11- japtimes.co.jp
- 12- jonwilks.com
- 13- lcwebf.loc.gov
- 14- ncsu.edu
- 15 - nihonbunka.com
- 16 - openhistory.org
- 17 - rekihaku.ac.jp
- 18- mag.org

توضیحات

1. Shinto	22. Ise	43. Shinbotsu shogo
2. Animism	23. Izumo	44. Tendai
3. Nihon	24. Confucius	45. Shingon
4. Pleistocene	25. Nara	46. Shinbotsu bonri
5. Mesolithic	26. Heian	47. Torii
6. Jomon	27. Edo	48. Sando
7. Yayoi	28. Ame-no-minaka-nushi-no-kami	49. Sakaki
8. Ainu	29. Taka-mimusubi-no-mikoto	50. Shinmei
9. Kami	30. Kami-musubi-no-mikoto	51. Tenchi kongen
10. do	31. Izanagi-no-mikoto	52. Taisha
11. Dao	32. Izanami-no-mikoto	53. Izumo
12. Tao	33. Ama-terasu-o-mikami	54. Yamato
13. michi	34. Sosa-no-o-no-mikoto	55. Kagura
14. kami-no michi	35. Tsuki-yomi-no-mikoto	56. Miko
15. Kojiki	36. Izumo	57. Harai
16. Nihongi	37. Okuni-nushi-no-kami	58. Shinsen
17. Nihon Shoki	38. Ninigi-no-mikoto	59. Norito
18. Kogoshui	39. Jimmu	60. Naorai
19. Engi Shiki	40. Meiji	61. Kami-dana
20. Kujiki	41. Nakatomi	62. Jinja honcho
21. Kofun	42. Imbe	